

13.2.2014

MKA/JoS/JTa

Opetus- ja kulttuuriministeriö  
PL 29  
00023 Valtioneuvosto  
[kirjaamo@minedu.fi](mailto:kirjaamo@minedu.fi)

Lausuntopyyntö OKM/3/010/2014

**Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi suomen akatemiasta annetun lain muuttamisesta**

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta, joka koskee Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamista. Teknologiateollisuus esittää kunnioittavasti seuraavaa.

**Tausta**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia Suomen Akatemiasta. Keskeisiä muutoksia ovat Suomen Akatemian hallitusta koskevan säännöksen muuttaminen, uudet säännökset koskien strategisen tutkimuksen neuvoston ja infrastruktuurikomitean perustamista. Taustalla on valtion tutkimuslaitoskentän uudistamisen tavoitteet ja tutkimuslaitosten perusrahoituksen, Tekesin ja Suomen Akatemian rahoituksen osittainen siirtäminen uuden tutkimusinstrumentin kautta jaettavaksi. Valtioneuvoston periaatepäätöksen (5.9.2013) mukaan strategisen tutkimuksen rahoitusvälineeseen kootava kumulatiivinen rahoitusosuus kasvatettaisiin 22 miljoonasta eurosta (2015) 70 miljoonaan (2017). Vastaavasti vuonna 2017 esimerkiksi VTT:n rahoituksesta leikattaisiin 16,6 milj. euroa ja Tekesin rahoituksesta 10 milj. euroa.

**Teknologiateollisuuden mielestä merkittävien julkisen talouden säästöpainoiden keskellä uuden strategisen tutkimuksen instrumentin perustamisesta ja suunnitelluista määrärahojen siirroista tulisi luopua, sillä ne vähentävät edelleen suoraan innovaatio toimintaan ja teknologian kehittämiseen kohdistuvaa rahoitusta.**

Viimeisten vuosien aikana esimerkiksi Tekesin rahoitusta on jo leikattu samanaikaisesti, kun sen tehtävät ovat lisääntyneet. Myös valtion yliopistorahoitusta koskevat tavoitteet ja sitoumukset, esimerkiksi Aalto-yliopiston lisämääräraha toimintamenoihin, ovat jääneet osittain toteuttamatta. Nykyisessä talouden rakennemuutoksen tilanteessa sekä julkisen talouden säästöpainoiden keskellä tulisi julkista tutkimus- ja kehittämisrahoitusta kohdentaa niin, että se tukee yritysten uudistumista ja kasvua, jolla luodaan uusia työpaikkoja yksityiselle sektorille. Yliopistouudistusta käynnistettäessä tehdyistä sitoumuksista tulisi myös pitää kiinni.

Strategisen tutkimuksen instrumentti näyttäisi luovan jälleen uuden rakenteen jo nyt melko monimutkaiseen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmään Suomessa. VTT:n yhtiöittämistä ja hallintotavan kehittämistä sekä valtion

13.2.2014

tutkimuslaitoskentän uudistamista fuusioiden kautta Teknologiateollisuus pitää sinällään hyvinä tavoitteina.

### Strategisen tutkimuksen määrittely

#### **Strategisen tutkimuksen määrittely jää luonnoksessa epäselväksi.**

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ei ole määritelty selkeästi instrumentin roolia, merkitystä eikä lisäarvoa suhteessa nykyiseen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmään.

Tekesissä on strategisten tutkimusavausten instrumentti käytössä. Elinkeinoelämä on lisäksi keskittänyt tutkimustaan strategisen huippuosaamisen keskittymiin (SHOK), joita rahoitetaan Tekesin ja Suomen Akatemian toimesta. Myös yliopistojen rahoitusmallissa opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää yliopistoille strategiaperusteista rahoitusta (10 % yliopistojen kokonaisrahoituksesta), joka mahdollistaa voimavarojen suuntaamisen tutkimusalueille, jotka kansallisesti nähdään tärkeiksi.

Teknologiateollisuus ei tämän vuoksi näe tarvetta enää uudelle rahoitusinstrumentille. Teknologiateollisuus viittaa myös viimeaikaisiin tutkimuksiin, jotka osoittavat, että erityisesti tekniikan alalla suomalaisten yliopistojen kilpaillun rahoituksen osuus niiden kokonaisrahoituksesta on jo nyt korkeampi kuin monen kansainvälisen huippuyliopiston. Kilpaillun yliopistorahoituksen osalta yliopistojen fokuksen tulisikin olla EU- ja ylipäänsä kansainvälisen tutkimus- ja innovaatorahoituksen hankinnassa strategisilla painopistealueilla. Suomi tarvitsisi konkreettisen Horizon 2020-strategian ja toimintasuunnitelman, jonka avulla saantomme EU-ohjelmasta varmistettaisiin. Seuraavat tavoitteet voisivat olla strategian ytimenä:

1. Suomelle 250 M€ vuodessa H2020:stä
2. Suomalaisen PK-sektorin tukeminen ja nostaminen EU-tutkimuksen huipulle
3. Elinkeinoelämän, tutkimuslaitosten ja akateemisen sektorin yhdistäminen EU-ohjelmiin ykkösketjuina

### Strategisen tutkimuksen neuvosto ja teemojen valinta

Jos strategisen tutkimuksen instrumentti kaikesta huolimatta otetaan käyttöön ja neuvosto perustetaan, Teknologiateollisuus viittaa 5.9.2013 annettuun valtioneuvoston periaatepäätökseen, jossa todetaan, että instrumentin tulisi palvella myös *”talouden ja elinkeinoelämän uudistamista ja kilpailukykyä”*.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi (3. luku) todetaan kuitenkin: *”Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoitus kohdennettaisiin merkittäviin yhteiskunnan haasteisiin. Strategisen tutkimuksen tarkoituksena on palvella yhteiskuntapolitiikkaa ...”*

**Teknologiateollisuus esittää, neuvoston tehtäviä kuvaava 3. momentti muutetaan muotoon:**

13.2.2014

*"edistää elinkeinoelämän ja talouden uudistumista ja viennin kilpailukykyä ja tuoda ratkaisuja laajoihin yhteiskunnallisiin haasteisiin kestävästä kasvusta ja työllisyyden edistämiseksi yksityisellä sektorilla, ja*

*päittää tutkimushankkeiden valinnasta taloudellisen ja yhteiskunnallisen merkityksen, vaikuttavuuden ja tutkimuksen laadun perusteella"*

**Laissa tulisi olla neuvoston kokoonpanosta paljon nykyistä selkeämpi kirjaus.** Neuvoston kokoonpanon osalta Teknologiateollisuus ehdottaa seuraavanlaista kirjausta: *"Neuvoston kokoonpanon tulisi koostua ansioituneista tutkijoista sekä elinkeinoelämän asiantuntijoista. Jäsenillä tulisi olla laaja kokemus elinkeino- ja työelämän strategisesta johtamisesta".*

Neuvoston toiminnan kannalta on tärkeää, että vuoropuhelussa on mukana laajasti elinkeinoelämän edustusta. Tästä syystä näemme tärkeänä, että lakiin kirjataan vähimmäisedustus elinkeinoelämän strategista johtamiskokemusta omaaville neuvoston jäsenille.

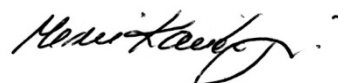
Lisäksi **yhteistyö opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön välillä tulisi kirjata selkeästi lakiin**, jotta tutkimusteemat koskisivat laajasti tutkimuksen hyödyntäjiä sekä elinkeinoelämän ja Suomen kilpailukykyä kehittämisen tarpeita.

Myös prosessia, jolla tutkimusideoiden valinta ja seulonta toteutettaisiin, tulee tarkentaa ja kirjata lakiin. **Tutkimusideoiden ja -teemojen tuomisessa neuvoston käsittelyyn pitäisi hyödyntää prosesseja ja toimintatapoja, joissa elinkeinoelämä on monipuolisesti edustettuna.** Kilpailukykyä vahvistaminen ja elinkeinoelämän uudistaminen ei voi toteutua ilman elinkeinoelämän ymmärrystä ja yhteistyötä.

Muilta osin Teknologiateollisuus viittaa Elinkeinoelämän Keskusliiton EK:n lausuntoon.

Kunnioitavasti

TEKNOLOGIATEOLLISUUS RY



Mervi Karikorpi  
Johtaja, innovaatioympäristö ja uudistuminen